

METROPOOL REGIO EINDHOVEN

VOORSTEL HERSTELAANPAK BREED ECONOMISCH VESTIGINGSKLIMAAT Versie 07-05-20

1. Aanleiding

Gezien de grote impact van de huidige corona-crisis op de economie en het maatschappelijk leven kan het zijn dat er vanuit de regio aanvullende maatregelen en financiële ondersteuning nodig zijn. Het positief jaarresultaat 2019 van de Metropoolregio en het RHCe én de buffer in het Stimuleringsfonds geven de regio mogelijkheden. Normaliter is de algemene regel dat het positief financieel resultaat terugvloeit naar de gemeenten. Echter er is een zeer uitzonderlijke situatie ontstaan die vraagt om aangepast handelen. Het DB stelt voor dat de komende periode de impact op de regio (voor zover mogelijk) in kaart wordt gebracht, zowel op economisch als op maatschappelijk (inclusief voorzieningen) vlak. Dat er een brede balans wordt opgemaakt voor een regionale aanpak.

Regionale positie

Ons regionaal vestigingsklimaat wordt hard geraakt door de coronacrisis. Vooral sectoren zoals detailhandel, horeca, recreatie en toerisme, evenementen, agrarische sector, bouw, maar ook de maatschappelijk-culturele voorzieningen hebben direct te lijden door de huidige crisismaatregelen. Daarin verschillen we niet zoveel van de rest van Nederland. Daartegen afgezet lijkt de kennisintensieve maakindustrie zich evenwel redelijk door de crisis heen te slaan, al zijn er verschillen per cluster: het automotivecluster (en daaraan gerelateerde brainportbedrijven, zoals VDL en NXP) worden bijvoorbeeld stevig geraakt.

Brainport Eindhoven is één van de “motoren” van de Nederlandse economie. De productie van de veelal technologie gedreven bedrijven loopt door (Nieuwsuur 26-04). De Rabobank beschrijft dat het effect van corona niettemin (op termijn) kan spelen voor ons high tech industriecluster in combinatie met het wegvallen van zogeheten agglomeratievoordelen¹ (Rabobank Effecten Corona Regionale Economie 9 april). Samenvattend spreekt de Rabobank de zorg uit dat ook regio's die hun groei normaal gesproken hebben te danken aan hun vestigingsklimaat, met name Groot-Amsterdam en Zuidoost-Brabant, weleens een extra klap kunnen gaan krijgen van de coronacrisis.

Op Rijks/provinciaal/gemeentelijk niveau zijn al regelingen operationeel gemaakt die bedrijven moeten helpen om deze eerste periode van economische stilval door te komen. Het gaat om regelingen rondom werk en inkomen, belastingen, financieringen. Er zijn voor de regio vitale sectoren die wellicht tussen wal en schip komen, zoals bijvoorbeeld beginnende startups die nog nauwelijks omzet boeken en daarmee buiten landelijke regelingen vallen. Inmiddels is daarvoor een publiek-privaat fonds gerealiseerd. Signalen en door de regio gevonden oplossingen worden afgegeven naar provincie en Rijk om dergelijke sectoren in hun regelingen in te passen/te finetunen.

2. Aanpak in de regio

Bij de ondersteuning van het herstel van de regio moet rekening worden gehouden met zowel de relatief beperkte (financiële) mogelijkheden als de impact/positie die de Metropoolregio heeft in het totale speelveld van de crisis. De regio kenmerkt zich door sterke samenwerking in de triple helix, een robuuste (middel)lange termijnstrategie, pragmatisme en innovatieve oplossingen. Daarom is het verstandig om niet opnieuw het wiel uit te vinden, maar aan te sluiten bij het karakter en de strategische koers van de regio en bij bestaande organisaties en maatregelpakketten. Daarnaast is het van belang om te vermelden dat deze beschreven aanpak aan verandering onderhevig is, immers we spelen in op de ontwikkelingen die zich nu en in de komende tijd als gevolg van de coronacrisis voordoen.

¹ Daarmee wordt bedoeld op voordelen die met name voortkomen uit de nabijheid tot andere of soortelijke en samenwerkende bedrijven. Goede bereikbaarheid, gunstige ligging ten opzichte van andere regio's en effectief economisch beleid, de omvang en het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en de kwaliteit van de woon- en werkomgeving, waaronder aantrekkelijke voorzieningen, dragen daaraan bij.

METROPOOL

REGIO

EINDHOVEN

Uitgangspunten

Voor de in te zetten maatregelen in dit voorstel hanteren we een uitgangspunten als leidraad. Deze sluiten aan bij het DNA van onze regio, maar ook de langer termijn koers die we varen.

- Vasthouden/focus economische koers regio

De regio heeft met de Brainport Meerjarenagenda een 3-helix gedragen, stevige koers neergelegd voor de (middel)lange termijn met focus op het innovatieve Brainport-ecosysteem. Deze koers blijkt ook in tijden van Corona een robuuste, toekomstbestendige koers. “Het is immers de innovatieve maakindustrie die in onze regio zorgt voor een multiplier in de brede economie. Dat onderscheidt ons van andere regio’s en maakt ons tot mainport met actieagenda. Tot op heden zien we overigens dat onze economische indicatoren -ondanks de enorme zorgen in bepaalde sectoren- significant beter zijn dan het landelijk gemiddelde. Dit komt in hoofdzaak door een doorproducerende industrie waarvan we kunnen aannemen dat deze komende jaren robuust kan blijven. Brainport zet zich hiervoor in, bijvoorbeeld met een pleidooi voor blijvende investeringen in innovatie.” Het is daarom verstandig de Brainport Agenda te gebruiken voor versnelling t.b.v. herstelmaatregelen.

- Adaptieve inzet Regionale financiële middelen

Gezien de beperkte vrijgevallen financiële middelen, maar ook de hoge mate van onzekerheid (zeker anderhalf jaar), waarbij nog geen vastomlijnde aanpak kan worden vastgesteld is het van belang om (1) focus te houden (zie hiervoor) en (2) om de aanpak adaptief te houden, bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij andere –publieke en/of private- initiatieven en (3) zo versnippering tegen te gaan. Zo kan met de bescheiden bijdrage andere middelen worden (uit fondsen) aangeboord en zo een multiplier worden bereikt. Verstandig is dan ook te kijken welke initiatieven uit de 3-helix ontstaan, welke middelen daarvoor beschikbaar zijn en deze als hefboom te gebruiken.

- Waar nodig kijken naar implicaties Brede Economie en Samenleving zijn te ondersteunen

Geconstateerd wordt dat de Coronamaatregelen nu de grootste impact hebben op de brede economie in de regio: centrumfuncties, detailhandel, horeca, recreatie, evenementen, cultuur. Dat speelt in heel Nederland en is niet uniek voor onze regio. Binnen de contouren/protocollen van de ‘1,5 meter economie’ zullen sectoren (al dan niet via hun branche-organisaties) tot activeringsplannen komen. Het in samenspraak met regionaal vertegenwoordigend MKB ondersteunen van (innovatieve) oplossingen past in het faciliteren van het herstel.

- Gebruik maken van breed beschikbare informatie en onderzoeken

Voor wat betreft de inzet van maatregelen maken we gebruik van inzichten en onderzoeken die vanuit verschillende onderzoeks- en informatiebronnen (banken, media, provincie, Rijk) beschikbaar zijn.

3. Contouren maatregelen

Aansluitend op bovenstaande uitgangspunten komen we de tot de volgende contouren van maatregelen die een herstel aanpak voor onze regio concreet invulling kunnen gaan geven.

- Generieke innovatieve oplossingen voor breedte economie en samenleving

Hierbij gaat het op inspelen van innovatieve oplossingen economie en ontwikkelen van innovatieve oplossingen die in breedte beschikbaar worden en inspelen op de uitdagingen die bedrijven en de brede samenleving hebben om zich aan te passen op de huidige/toekomstige economische/maatschappelijke situatie (vb. startup m.b.t. cashflow app, algoritmen zaalplanning, nieuwe producten/diensten).

- Structureel diepte-investering eco-systeem

Hierbij gaat om structurele diepte-investering met multipliereffect om ons unieke Brainport eco-systeem in goede staat te houden voor nu en de toekomst. Te denken is aan bijvoorbeeld de inzet op (1) het publiek-privaat organiseren van kapitaalversterking van regionale MKB-bedrijven, (2) digitalisering (o.a. in onderwijs- en gezondheidssector) ook met het oog op sociaal-maatschappelijke functie tegen bijv. leerachterstand kwetsbaren, vereenzaming, huiselijk geweld e.d.), (3) anticyclische inzet van –met name publieke- investeringen, en (4) energieinfrastructuur (zoveel mogelijk aansluitend op de regionale investeringsstrategie; denk bijv aan ‘verleiding van de regio’).

METROPOOL

REGIO

EINDHOVEN

- Vestigingsklimaat/voorzieningen

Als gevolg van de huidige crisis zien we nu een grote druk ontstaan op het instandhouden van onze basisvoorzieningen (o.a. cultuur, sport) die voor onze regio ook vanuit vestigingsklimaat perspectief van groot belang zijn. Ook hier dient gekeken worden op welke wijze hier verdere ondersteuning nodig is om partijen door deze periode heen te helpen. De tijdsfactor voor het vrijkomen van de middelen is hier van belang. De gemeenten hebben hierin vooral een faciliterende rol. Er zal actief ingespeeld worden op o.a. landelijke ontwikkelingen en ondersteuning.

- De overheid als opdrachtgever

Naast een financiële ondersteunende rol kunnen overheden hun rol als opdrachtgever inzetten om vraagstukken te ondersteunen bijv. t.a.v.: onderhoud en renovatie, cultuurprojecten, ruimtelijke ontwikkeling (centra, recreatieparken), digitalisering, onderwijs.

- Ondersteuningsnetwerk herstel economie

Verstandig is een herstelaanpak niet in 'splendid isolation' te ontwikkelen. Het past onze slimme regio daartoe een breed (bij voorkeur 3-helix samengesteld) team/netwerk te benutten dat de komende 1,5 jaar als service voor partijen in de regio beschikbaar is voor het adviseren op concrete voorstellen (incl. slimme samenwerkingsarrangementen) voor de (brede) economie en samenleving. Inzichten van bijv. industrie, kennispartners kunnen ingezet worden voor oplossingen in sectoren waar deze nodig zijn en kan helpen om inzichten en tools aan te reiken. Brainport Development kan helpen dit netwerk op te zetten.

- Waar nodig, (tijdelijk) inspelen op noodmaatregelen

Hierbij gaat het om mogelijke aanvullende maatregelen voor urgente problemen op regionale schaal, die (nog) niet opgevangen worden door generieke maatregelen van rijk en provincie.

4. Financiering en uitvoering

De contouren voor de financiering en de uitvoering ziet er als volgt uit:

Het regionale budget bestaat uit het jaarresultaat 2019 en de daarmee samenhangende middelen zijnde €1.212.000 mln. en 800.000, -- overschot uit het Stimuleringsfonds. Het voorstel is om deze middelen in te brengen als ontwikkelbudget voor de herstelaanpak op de drie hiervoor genoemde onderwerpen. Hierdoor kan de aankomende telkens op gezette tijden via het poho economie door het DB ingespeeld worden op behoeftes.

De uitvoering van het herstelprogramma vindt plaats onder eindverantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur heeft een taskforce ingesteld onder leiding van de regionaal portefeuillehouder economie met wethouders uit de vier subregio's, de centrumgemeenten en Brainport Development. Deze taskforce heeft de opdracht om het herstelprogramma tot uitvoering te brengen, te monitoren en om met nadere voorstellen te komen. Er wordt aangesloten bij de governance van de Metropoolregio én zoveel mogelijk aangesloten bij het bestaand instrumentarium, overleggen en samenwerkingsverbanden in de Metropoolregio Eindhoven.

Voor de uitvoering van het herstelplan zien we de mogelijkheid om het stimuleringsfonds hiervoor inzetten. Dit voorziet in een zorgvuldige onafhankelijke procedure m.b.t. de advisering en toekenning van financiële ondersteuning aan innovatieve initiatieven. Hiebij gaat het specifiek om de hierboven genoemde maatregelen omtrent generieke innovatieve oplossingen voor de breedte economie en samenleving én structureel diepte-investering in ons ecosysteem. De overige maatregelen worden voor afstemming geagendeerd in het portefeuillehoudersoverleg economie.